

Dk. Craig Keener, Matendo, Mhadhara wa 8, Matendo 3-5

© 2024 Craig Keener na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dk. Craig Keener katika mafundisho yake juu ya kitabu cha Matendo. Hiki ni kipindi cha 8 kuhusu Matendo sura ya tatu hadi ya tano.

Katika utangulizi, nilitumia muda mwingi kuzungumzia masuala ya kihistoria.

Katika Matendo sura ya kwanza na ya pili, nilianza kuhubiri. Kwa hiyo, napenda kufanya mambo hayo yote. Lakini katika sehemu kubwa ya kitabu cha Matendo, nitajaribu kulenga hasa, ingawa si pekee, katika kukupa usuli wa kale unaokusaidia kuelewa maandishi vizuri zaidi.

Na sababu kuu ya hilo ni kwa sababu hiyo ndiyo sehemu ambayo usingeipata peke yako. Nadhani kama umejitolea vya kutosha kutazama video hii, umejitolea vya kutosha hivi kwamba tayari umesoma kitabu cha Matendo peke yako. Lakini nataka pia kukupongeza kwa sababu ikiwa umefikia hapa kwenye video, wewe ni mtu wa kujitolea sana.

Kwa hiyo, Matendo sura ya tatu inahusu uponyaji katika jina la Yesu, kuanzia mstari wa kwanza hadi wa 10. Kimsingi inatupa mfano wa kile tulicho nacho katika 243, 44, 46, na 47, ambapo fedha na dhahabu zimetolewa rasilimali zao, ishara, na maajabu kama vile 243, 46, na 47 kwa maombi pamoja. Na nini muujiza huu unaongoza kwa, kama tulivyotaja hapo awali, ishara mara nyingi zingefanya hivi, inaongoza kwenye fursa ya kuhubiri.

Kwa hiyo, wakitazama baadhi ya mambo ya nyuma, wanamkuta mtu huyu kwenye lango la hekalu, au mojawapo ya lango la hekalu, Lango Mzuri. Wengine wanafikiri kwamba walemavu walizuiwa kutoka katika mahakama ya Israeli. Hawakuweza kwenda mbali zaidi ya mahakama ya wanawake.

Ikiwa hiyo ni kweli au la, kuna ushahidi fulani kwa hilo. Inategemea jinsi walinzi wa hekalu walivyokuwa wakali kwa mambo hayo. Ikiwa ni watu walioandika Vitabu vya Kukunjwa vya Bahari ya Chumvi, wangezuiliwa bila shaka.

Lakini kwa vyovyote vile, hapa palikuwa pazuri pa kuomba kwa sababu watu walikuwa wakipita langoni kila mara. Watu walikuwa wakitaka kuwa wacha Mungu walipoingia hekaluni. Uyahudi ulikuwa na maadili ya juu sana ya kazi pamoja na maadili ya juu ya hisani.

Kwa hivyo, ilieleweka kwamba watu hawangepitia aibu kwa maana fulani. Kweli, ndio, ilizingatiwa aibu ya kuomba-omba isipokuwa walilazimika kuifanya. Na watu walielekea kuwa wafadhili sana kwa wale waliokuwa wakiomba.

Naam, anawaomba pesa. Hawana pesa. Lakini kile walicho nacho, wanampa kitu muhimu zaidi, kitu chenye thamani zaidi kuliko pesa.

Wakasema, kwa jina la Yesu Kristo wa Nazareti, simama uende. Sasa, katika jina la Yesu, hilo linamaanisha nini? Kumekuwa na mapendekezo mbalimbali, lakini pendekezo linalowezekana zaidi ambalo linapata aina bora zaidi ya kila mojawapo ni kama mawakala walioidhinishwa na Yesu. Wanatenda kwa mamlaka ya Yesu.

Wanatenda kwa ajili ya Yesu. Matendo 1:1 inasema kwamba kitabu cha kwanza kilikuwa juu ya yote ambayo Yesu alianza kufanya na kufundisha. Sasa, inaweza kuwa Semitism, ikimaanisha yote ambayo Yesu alikuwa akifanya na kufundisha.

Lakini kutokana na matumizi ya Luka mahali pengine na kupewa nafasi yake katika Matendo 1:1, shaka yangu ni kwamba pengine inachomaanisha ni Kitabu cha 1 ndicho Yesu alianza kufanya na kufundisha. Buku la 2 ni jinsi Yesu aliendelea kutenda na kufundisha kupitia wanafunzi. Hivyo si sana Matendo ya Mitume, ambayo kwa kweli ilikuwa cheo baadaye anyway, lakini Matendo ya Yesu kuendelea kupitia baadhi ya wafuasi wake.

Katika Matendo 9, Yesu anatenda wakati Petro anataka mtu aponywe. Petro anasema, Enea, Yesu anakuponya. Kwa hivyo kuna utambuzi kwamba ni Yesu anayefanya kazi hiyo.

Na hapa, Petro anaenda hatimaye kutoa sifa kwa Yesu na jina la Yesu kwa kumponya mtu huyu. Ndiyo maana katika sura ya 3 na mstari wa 12, wanaposema, makutano wanawatazama, Petro anasema, kwa nini mnatutazama kana kwamba kwa uwezo wetu au utakatifu wetu mtu huyu amefanywa mzima? Ni kwa jina la Yesu wa Nazareti, ambaye ninyi mlimsulubisha, Yesu amemponya mtu huyu. Mungu akitenda kazi kupitia kwetu, tumpe sifa.

Ikiwa tutachukua sifa kwa wenyewe na kujiangalia wenyewe, kuna uwezekano kwamba hatutaendelea kufanya mambo hayo kwa sababu hayatoki kwetu. Inatoka kwake. Sasa tutaangalia baadhi ya maelezo juu ya ujumbe wa Petro.

Petro anawahubiria jina la Yesu ambaye ninyi mlimsulubisha. Akizungumzia hatia ya ushirika, wengi wa wasikilizaji wake hawakuwa hapo, lakini umati wa watu wa Yerusalemu ndio waliopiga kelele kwa ajili ya kuuawa kwa Yesu katika Luka sura ya 22. Kwa hiyo ujumbe wa Petro, anazungumzia jinsi Yesu alivyosulubiwa, lakini Mungu amemtukuza mtumishi wake Yesu, sura ya 3 na mstari wa 13 .

Na lugha hiyo ya kumtukuza mtumishi inarudia Isaya 52:13 katika tafsiri ya Kigiriki, ambapo mtumishi aliinuliwa na kuinuliwa. Alitukuzwa. Katika Injili ya Yohana, hilo limetumika mara kadhaa kuhusiana na msalaba.

Hapa, inaonekana kutumika hasa kwa kuinuliwa. Na pia, Petro pia anazungumza juu ya Yesu kama mtakatifu na mwenye haki. Vema, ikiwa anafikiria hata kidogo muktadha wa Isaya 52 :13, katika Isaya 53:11, inazungumza juu ya mtumishi mwadilifu.

Hakuhukumiwa kwa ajili ya dhambi zake mwenyewe, ingawa Israeli hapo awali katika Isaya 40 ilikuwa inapokea malipo maradufu kwa ajili ya dhambi zao. Katika sura ya 3 na mstari wa 15, Petro anazungumza kuhusu archehos. Lugha mara nyingi ilitumiwa kwa mashujaa, waanzilishi, na waanzilishi wa miji.

Hakika Yesu ndiye mwanzilishi wa vuguvugu hilo, lakini pia anafanana na mwanzilishi ambaye amekata njia kwa wale wanaomfuata, ambaye ametengeneza njia kwa wale wanaomfuata, ndiye wa kwanza kufufuka kutoka kwa wafu. Lakini neno hilo linaweza kumaanisha yoyote ya aina hizo. Na hapa, labda ni aina fulani ya mchanganyiko wa hizo.

Ndio maana unaona imetafsiriwa kwa njia nyingi tofauti katika tafsiri tofauti. Ilitumika haswa katika Septuagint kwa viongozi wa koo. Kwa hivyo, ni mtu ambaye ni kiongozi na mtu ambaye anatengeneza njia mpya kwa wafuasi wake.

Petro anatumia lugha moja katika 5:31. Pia imetumika mara kadhaa katika kitabu cha Waebrania 2:10 na 12:2. Hapa kuna kejeli katika 3:14. Walikubali muuaji waliposema, tunamtaka Baraba, si mtu huyu. Walikubali muuaji na kisha wakamuua mwandishi wa maisha, mwanzilishi, mwanzilishi wa maisha. Hiyo ni kejeli.

Na kisha kejeli zaidi, hakubaki amekufa. Katika 3:17, Petro anasema, Najua ni kwa sababu ya kutojua ulifanya hivi. Naam, ujinga hauondoi hatia katika sheria za kale na mawazo ya kale, lakini hupunguza.

Na kwa hiyo, anasema, Najua hukujua ulichokuwa ukifanya, kama Yesu asemavyo msalabani katika Luka 23, Baba, uwasamehe. Hawajui wanachofanya. Pia, Petro anazungumza juu ya jinsi urudisho ulioahidiwa wa Kimesiya umekuja.

Kitu ambacho kilizungumzwa na manabii wote. Vema, katika 3:18, lugha inayotumika hapo, walimu wa Kiyahudi wa baadaye walisema kwamba jumbe zote za manabii zilishughulikia somo hili au somo hilo. Mojawapo ya mambo waliyozungumzia ambayo manabii walishughulika nayo kotekote ni enzi ya Kimasihi au kurudishwa kwa Yerusalemu.

Na Petro anakaribia kuzungumza nao kuhusu enzi hii ya urejesho. Katika 3:19, anazungumza juu ya urejesho wa mambo yote ambayo Mungu alikuwa ameahidi. Naam, ni nini kurejeshwa kwa mambo yote ambayo Mungu alikuwa ameahidi? Mungu alikuwa ameahidi uumbaji mpya, lakini pia walikuwa wamesema katika manabii kwamba toba ingetangulia hii.

Toba ya Israeli ingetangulia hii. Hivyo ndivyo Petro anaita. Na kungekuwa na kipindi cha urejesho wakati Israeli wangemgeukia Mungu.

Hosea 14 :1-7, Yoeli 2:18-3:1, hiyo ni tafsiri ya Kiingereza. Hata inadokezwa, nadhani, katika Kumbukumbu la Torati 4:30-31. Walimu wa Kiyahudi walitambua kwamba toba ya Israeli ingetangulia kurudishwa. Baadhi ya mawazo, vema, tunaweza kuharakisha wakati wa urejesho kwa kutubu.

Wakati fulani baadaye marabi wangesema kama Israeli wote wangeshika Sabato pamoja kwa siku moja tu, au kama Israeli wote wangepanya hivi au Waisraeli wote wangepanya vile. Lakini hatimaye, kama Israeli wote wangetubu, basi Mungu angeleta wakati wa urejesho. Marabi wengine walisema, vema, unajua, wakati umeamuliwa tangu zamani.

Hatuwezi kuharakisha. Lakini bado, inaweza kuwa zote mbili. Inaweza kuunganishwa na wakati wa urejesho na toba.

Kwa maneno mengine, Mungu alikuwa amepanga kimbele wakati wa kurudishwa, lakini pia aliuamua kimbele kwa kushirikiana na toba ya Israeli. Vyovyote vile, hapa, Petro anawaita watubu na kusema kwamba wakati wa kurudishwa utakuja. Naam, ni kitu gani ambacho kilikuwa kinaenda kurejeshwa? Wakati wa kurejeshwa kwa vitu vyote.

Baadhi ya watu wa mataifa mengine walizungumza kuhusu ulimwengu wa mizunguko, hasa Wastoa. Waliamini kwamba ulimwengu uliharibiwa mara kwa mara kwa moto na kuzaliwa upya kuwa ulimwengu mpya. Na kwamba ni mungu wa mwisho tu ndiye angebaki.

Kila kitu kingine kilikuwa kinaenda kufutwa kwa moto na kisha kurudiwa tena. Lakini haikuwa kweli ya milele. Ilikuwa imeanza tena.

Hiyo ni tofauti kidogo na inavyoonekana hapa. Hapa, Petro akizungumza na hadhira ya Kiyahudi. Tazamio la Wayahudi la kurudishwa lilihusisha kurudishwa kwa uumbaji, amani, na ufanisi duniani, Isaya sura ya 11, simba na mwana-kondoo wakiwa pamoja.

Na pia, mbingu mpya na nchi mpya, Isaya 65:17. Pia, kungekuwa na Yerusalemu mpya, Isaya 65, mistari 18 na 19, na 66, 8 hadi 11. Lakini hatimaye, pengine wazo kuu

hapa linahusiana na jinsi neno urejesho au neno linalohusiana na urejesho tayari limetumiwa katika kitabu cha Matendo.

Katika Matendo sura ya 1 na mstari wa 7, kumbuka wanafunzi walimwuliza Yesu, je, huu ndio wakati ambao utaurudisha ufalme wa Israeli? Vema, wanafunzi bado wanajali kuhusu hilo. Kwa kawaida, ninamaanisha, watakuwa wameketi kwenye viti 12 wakihukumu makabila 12 ya Israeli, sivyo? Kwa hiyo hili ni muhimu kwao na ni muhimu kwa watu wanaowahubiria. Urejesho wa watu wa Mungu ulikuwa ujumbe mkuu wa manabii wa Israeli katika Agano la Kale.

Naam, anawaita watubu ili zipate kuja nyakati za kuburudishwa zilizoahidiwa na manabii. Hata kwa Matendo sura ya 28, Israeli kwa ujumla haijageuzwa. Wakati mwingine tunafikiri kwamba inaonekana, vizuri, hakuna hata mmoja wa watu wa Kiyahudi aliyegeuka, lakini hiyo si kweli.

Katika kitabu chote cha Matendo, Wayahudi wengi waligeuka, lakini hawakuwa Wayahudi kwa ujumla. Kwa hiyo, si kile ambacho kingeleta wakati huu ulioahidiwa wa urejesho. Tunaona Paulo akisema kitu sawa na hiki katika Warumi sura ya 11.

Kwa hakika, Paulo aliamini kwamba huduma yake kwa Mataifa ilikuwa sehemu ya mpango wa kimungu kwa sababu Isaya alikuwa amezungumza kuhusu kuletwa kwa Mataifa. Na wakati Mataifa walipomgeukia Mungu wa Israeli, vema, inakuja kwa njia ya imani katika Yesu. Israeli wanapaswa kulitazama hilo na kusema, lo, Yesu lazima awe Masihi aliyeahidiwa kwa sababu tazama, hata watu wa mataifa mengine wanamgeukia Mungu mmoja wa kweli sasa.

Na Paulo aliamini kwamba kwa kuwachokoza watu wake kwa wivu, kutambua kwamba ni kwa njia ya Yesu kwamba watu wa mataifa mengine wanaingia, kwamba watu wake wangegeuka na kumwamini Masihi baada ya utimilifu wa Mataifa kuingia baada ya muda wa kutosha kutolewa ili habari njema iende kwa mataifa yote, kwamba Israeli wangeona hili na watu wa Kiyahudi watageuka na kumwamini Mungu kwa ujumla. Lugha ya Israeli yote itaokolewa katika Warumi 11:26 kwa kweli inafanana sana na ile uliyo nayo katika Mishnah katika Hebroni 10:1, ambapo marabi wa baadaye walizungumza kuhusu jinsi Israeli wote wangeokolewa na kisha wakaendelea kuorodhesha tofauti. Kwa hiyo, kwa maneno mengine, inamaanisha Israeli kwa ujumla, watu wa Kiyahudi kwa ujumla, kugeuka kwa imani katika Masihi.

Haikufanya kazi jinsi Paulo alivyoona, angalau si haraka sana, kwa sababu watu wa Mataifa, Wakristo wa Mataifa hawakuzingatia kile ambacho Paulo aliwaambia pia Wakristo wa Mataifa katika muktadha huo. Usiangalie chini matawi yaliyoanguka. Usijisifu dhidi yao kama walivyojisifu dhidi yako.

Lakini kwa kweli, katika sehemu kubwa ya historia, kanisa la Mataifa lilisema, hapana, tumechukua mahali pa Israeli. Na mahali ambapo Mungu anafanya kazi kweli sasa ni katika kanisa la Mataifa. Na Mungu hajali kabisa watu wa Kiyahudi.

Na hilo halikuwa na usawa pia. Na hivyo, katika siku za hivi karibuni zaidi, hata hivyo, kumekuwa na kugeuka kwa Wayahudi wengi kwa imani katika Kristo. Wengine wanakadiria 100,000, wengine wanakadiria nyingi zaidi ya hiyo.

Hiyo bado ni sehemu ndogo sana ya watu wa Kiyahudi duniani. Ni kubwa kuliko ilivyowahi kuwa katika historia tangu labda karne ya kwanza, ya pili, au ya tatu. Lakini pengine ilikuwa asilimia kubwa zaidi katika karne ya kwanza.

Kwa hivyo, tunapofikiria mabaki, suala la mabaki si kwamba lazima liwe dogo sana. Suala la mabaki ni kwamba sio Wayahudi kwa ujumla. Na kwa hiyo, baadhi ya mambo ambayo Paulo aliyawazia na yale ambayo Petro alitarajia hapa hayajatokea bado.

Lakini Petro alikuwa anaifanyia kazi na ni jambo zuri kulifanyia kazi. Mkazo wa Matendo ni juu ya habari njema kwenda kwa watu wote. Lakini haimaanishi kwamba urithi umeachwa au kwamba kupendezwa na Wayahudi ambao ujumbe ulianza kutoka kwao kumesahaulika.

Habari njema ya upendo wa Mungu ni kwa watu wote. Na upendo huo wa Mungu unaonyeshwa hasa katika Kristo. Anasema kwamba Mungu alikuwa ameahidi kwamba angetokeza nabii kama Musa.

Na katika hili, ananukuu Kumbukumbu la Torati sura ya 18 mistari ya 15 na 18. Hili lilikuwa ni tumaini ambalo liliadhimishwa sio tu na watu wa Kiyahudi. Baadaye marabi walizungumza hata juu ya Masihi aliyefichwa ambaye angekuwa kama Musa, ambaye angefichwa kabla ya kufunuliwa.

Lakini ni jambo ambalo lilisherehekewa pia na Wasamaria. Inaadhimishwa pia katika Vitabu vya Bahari ya Chumvi. Kwa hiyo, hili lilikuwa jambo ambalo lilisisitizwa sana katika siku za Petro .

Kulikuwa na baadhi ya watu ambao walijaribu kuiga miujiza ya Musa au Yoshua lakini wakashindwa kufanya hivyo. Lakini watu walikuwa wanatazamia Musa mpya na Yesu ambaye aliwalisha wale 5,000 nyikani. Yesu hatimaye alikuwa yule nabii mkuu.

Ninaposema nabii mkuu, baadhi ya watu husema, je, Yesu alikuwa nabii wa mwisho? Na unajua, dini zingine husema, hapana, tuna manabii baada ya hapo. Si kwamba Yesu ndiye nabii wa mwisho, bali yeye ndiye nabii mkuu. Unajua, kulikuwa na manabii katika Kitabu cha Matendo, lakini Yesu ndiye nabii mkuu.

Yeye ndiye utakayemtii, asema Musa. Katika 3:24-26, Petro anazungumza katika mstari wa 24 wa unabii kuanzia Samweli na kuendelea. Manabii walitoa unabii kuhusu kifo cha Yesu.

Naam, hiyo ina maana gani? Vema, amezungumza tu kuhusu kuwa nabii kama Musa, na Musa alikuwa mkombozi aliyekataliwa. Tunapata habari hiyo kwa uwazi zaidi katika Matendo 7 ambapo uhusiano huo unaonekana kufanywa. Pia, tunaona jinsi viongozi ambao Mungu aliwainua kwa kawaida walivyoteseka kabla ya kuinuliwa.

Kwa hiyo, kuna mtindo pale ambao tunauona kote kwenye manabii. Na pia tunayo maandiko juu ya mwenye kuteseka mwadilifu ambaye mwenye haki zaidi atakuwa mwenye kuteseka kwa ubora zaidi. Pia tuna Isaya 53 ambayo tumeizungumzia hapo awali.

Na vifungu vingine. Hivyo pia, manabii kuanzia Samweli na kuendelea, Wayahudi walielewa kwamba walitabiri enzi ya Masihi. Hatuna maandiko mengi katika Agano la Kale yanayozungumza kuhusu mwana wa Daudi anayetawala.

Ninamaanisha, ninaposema huna mengi, sio mengi kama unavyoweza kutarajia kutoka kwa kile Petro anasema hapa. Ikiwa unatafuta matini zinazozungumza kuhusu mwana wa Daudi anayetawala. Kati ya maandiko hayo kuhusu mwana wa kutawala wa Daudi, yale ambayo ni wazi kwamba ni mzao wa Daudi, si Daudi mwenyewe.

Kuna mmoja wa wale ambao inaonekana wazi kwamba yeye ni Mungu. Na nyingine katika Yeria 23 ambayo pengine inadokeza kwamba angalau kuchukuliwa kwa kushirikiana na unabii wa awali katika Isaya. Lakini unabii huu kuhusu Musa mpya, ambaye angeteseka na kisha kuinuliwa.

Inatia ndani ahadi ya wakati wa Kimasihi, ahadi ya kurudishwa, mambo yote ambayo Masihi alikuja kufanya. Na kwa hiyo, inatolewa kwanza kwa watu ambao Masihi alikuja kwao mara ya kwanza. Anasema, ninyi ni watoto au warithi wa manabii, ambayo ni nzuri sana ukizingatia jinsi Yesu alivyowahutubia baadhi ya wapambe wake.

Na katika Luka sura ya 11 na aya ya 47, mwajua, ninyi ni watoto wa wale waliowaua manabii. Na tena, katika Matendo 7:52, jinsi Stefano anavyosema, kwamba Petro ana neema sana kwa sababu anazungumza na wale waliotenda kwa ujinga. Na hii ni hatia ya kampuni na anawapa nafasi ya kurejea.

Na mashujaa wake wengi hufanya hivyo. Anazungumza juu ya baraka za Ibrahimu. Naam, baraka hii ya Ibrahimu ambayo anazungumza juu ya kuja kwao, baraka hii ya Ibrahimu, kulingana na Mwanzo 12:3, ilikuwa pia kuwa baraka kwa watu wote, baraka kwa mataifa.

Lakini ilikuwa ije kupitia kwao. Na ndiyo maana anasema kwamba mtumishi, ambaye tayari ametajwa nyuma katika 3:13, alitumwa kuwa baraka kwao kwanza. Na bila shaka, kwanza, Luka anamaanisha utume wa Mataifa unaokuja baadaye.

Katika Matendo sura ya 4, wanahukumiwa na wenye mamlaka wa hekalu. Kwa nini wanashtakiwa na wakuu wa hekalu? Kwa sababu sura ya 4 na mstari wa 2 inasema wanamhubiri Yesu ufufuo kutoka kwa wafu. Mafarisayo walizungumza juu ya ufufuo.

Wao na Masadukayo walitofautiana vikali kuhusu ufufuo. Hilo linaweza kuwa liliwasumbua Masadukayo, lakini halikuwatisha kabisa. Lakini mahubiri ya ufufuo katika Yesu yalikuwa tofauti kwa sababu hayakuwa tu tumaini la kinadharia la wakati ujao.

Lakini ilikuwa ni ushahidi wa kijadi kwamba siku zijazo tayari zilikuwa zimeingia katika historia. Wakati ulikuwa umefika na Mungu alikuwa anaweka madai yake kwa watu wake. Na viongozi wa watu wake ambao walikuwa haramu walikuwa wakienda kuondolewa kwenye nafasi zao za madaraka.

Mitume, wale ambao wangukuwa wameketi kwenye viti kumi na viwili, waki hukumu makabila kumi na mawili, wangukuwa viongozi wapya. Na kwa wazi Masadukayo hawakupendezwa na hilo. Masadukayo walidhibiti uongozi wa hekalu na sehemu kubwa ya makuhani wakaaji.

Inasema kwamba mkuu wa walinzi wa hekalu alikuja. Walinzi wa hekalu walikuwa polisi wa eneo hilo walioruhusiwa na Waroma waliojumuisha Walawi. Vema, walikuwa wamekuja kwa saa ya maombi mahali fulani karibu saa tatu alasiri, tungenesema.

Kwa hivyo, machweo ya jua yangukuwa yanakaribia na ndiyo maana wanapaswa kuwaweka ndani, lazima wawazuie usiku kucha. Hawawezi, jioni inakuja na watu walitakiwa kuacha kazi. Na hawataitisha mkutano wa usiku kama walivyofanya na mkutano wa dharura na Yesu.

Na majina ya makuhani hawa wakuu, Anasi na Kayafa, tumezungumza tayari. Anasi ni baba mkwe wa Yosefu Kayafa. Anasi alikuwa kuhani mkuu.

Bado alidhibiti mambo mengi nyuma ya pazia. Alifuatwa si tu na mkwewe bali na wanawe watano. Kwa hiyo, alikuwa katika nafasi ya nguvu kubwa.

Kayafa alikuwa kuhani mkuu rasmi kutoka 18 hadi 36. Kwa hiyo, hawa ni watu ambao wamezoea mamlaka. Kulingana na vyanzo vyetu vingine vyote vya Kiyahudi, hawakuwa na huruma.

Wakati fulani wangepiga watu kwa rungu. Hawakupendwa katika Hati-kunjo za Bahari ya Chumvi. Hawakupendwa na Mafarisayo.

Naye Yosefo anaripoti kila namna ya mambo mabaya kuhusu jinsi baadhi ya makuhani hao wakuu walivyokuwa wakiwadhulumu watu. Luka anaweza kutumia wingi wa makuhani wakuu kwa sababu ukuhani wa kiungwana katika kipindi hiki, familia za makuhani wakuu, zote ziliitwa makuhani wakuu katika nahau ya kipindi hiki, kinyume na Rosh Hakohen, kuhani mkuu katika Agano la Kale. Ulikuwa na yote, Josephus anazungumza juu ya familia nzima ya kuhani mkuu kwa njia hii.

Naam, tunaona hapa pia mamlaka ya Mungu badala ya mamlaka ya uongozi. Wanapinga uongozi hapa. Na wanapohukumwa kwa ajili ya kuhubiri hekaluni, na kimsingi kwa sababu wanapinga mamlaka ya Masadukayo, wanazungumzia, unajua, ulimsulubisha mtu huyu, ulimwua mtu huyu.

Naam, ikiwa mtu huyu aliuawa kwa uhaini, basi ni uhaini kushikamana naye na kuwapinga wale waliotoa hukumu juu yake. Lakini ilionekana kuwa mbaya sana katika ulimwengu wa zamani. Ilionwa kuwa kielelezo cha kutokuwa na shukrani, ambacho wengine waliona kuwa dhambi kuu katika jamii ya Wagiriki na Warumi, kulipa fadhila, kulipa tendo jema kwa uovu.

Ulipaswa kulipa fadhila kwa shukrani, kwa heshima. Na lugha ambayo Petro anatumia hapa, anasema, vizuri, ikiwa tunaitwa hapa kutoa hesabu kwa sababu ya wema aliopewa mtu huyu, ufadhili ulikuwa suala kuu katika ulimwengu wa Kigiriki-Kirumi. Una maandishi ya kuadhimisha kila mahali, ambapo wafadhili wangeweka majengo au wakati mwingine watu waliandaliwa kutoa usaidizi wa raia na kadhalika.

Ikiwa mtu alikuwa mfadhili, ulipaswa kumheshimu. Luka sura ya 22 inazungumza juu ya hilo, ambapo wakubwa zaidi kati ya Mataifa ni wafadhili. Yesu alikuja kuteseka na kutumikia, lakini Yesu pia alikuja na kufanya kazi kama mfariji, mfadhili, hata inazungumza jinsi Yesu wa Nazareti, katika Luka-Matendo, Yesu wa Nazareti alienda huko na huko akitenda mema, Mdo 10:38, akipeana hisani.

Naam, sasa wanafunzi wanatenda kwa jina la Yesu na neema imefanywa kupitia jina la Yesu kwa mtu huyu. Na wanafunzi wanafikishwa mahakamani kwa ajili ya hili. Sasa, mtu huyu, anasema, ukitaka kujua jinsi mtu huyu alivyofanywa mzima, lugha ya kufanywa mzima hapa ni neno lile lile la Kiyunani la kuokoa.

Kwa hiyo hilo litakuwa la maana sana kadiri Petro anavyoendelea, kwa sababu wanapofikishwa mahakamani, wanachotakiwa ni kwamba, kwa jina la nani, ni kwa mamlaka ya nani mmefanya hivi? Unajua, ni nani aliyekupa haki ya kusema katika nyua hizi za hekalu na kuvuta umati huu na kupinga mamlaka yetu? Na Petro anasema, ikiwa kweli unachotaka kujua ni, je huyu mtu alifanywa mzima kwa jina la nani? Je, mtu huyu aliokolewa na ugonjwa wake kwa jina la nani? Ufadhili huu

ulifanywa kwa jina la nani? Ni kwa jina la Yesu wa Nazareti, ambaye ninyi mlimsulubisha. Kwa kweli, hakuna jina lingine lililopewa chini ya mbingu, ambalo lilikuwa ni nahau nzuri ya Agano la Kale, hakuna jina lingine kati ya wanadamu ambalo mtu anaweza kuokolewa kwalo, ambalo kwalo wokovu unaweza kuja, isipokuwa jina la Yesu wa Nazareti. Kwa hiyo anasonga upesi kutoka kwa uponyaji wa kimwili hadi wokovu, wokovu ulioahidiwa kwa Israeli na kwa watu binafsi ambao wangelititia jina la Bwana na kuokolewa, kulingana na Matendo 2:21 , akinukuu Yoeli.

Mtu huyu aliokolewa. Sasa unaweza kuokolewa ikiwa unaliita jina la Yesu ili uokolewe. Hii inaleta hoja ambayo mara nyingi tunayo mahali pengine katika Agano Jipya.

Hakika, unayo katika Yohana 14:6. Hakuna njia nyingine ya kwenda kwa Baba isipokuwa kupitia kwa Yesu. Sio kusema hakuna mtu aliye na ukweli mwingine au mambo mengine mazuri, lakini hali ya wanadamu ni ya kukata tamaa sana kwamba ni kupitia Yesu tu tunaweza kupatanishwa kikamilifu na Mungu. Sasa, hii sio hoja tu ambayo imetolewa hapa tu.

Unasoma mahubiri ya injili katika kitabu chote cha Matendo. Mahubiri ya injili yanachukulia kwamba watu wanamhitaji Yesu na ni kupitia Yesu ndipo wanaweza kuokolewa. Una kitu kimoja katika barua za Paulo na katika Agano Jipya lote.

Wazo hili, limewekwa kwa njia tofauti. Unaweza kuhesabiwa haki kwa imani. Unaweza kuzaliwa mara ya pili, kuzaliwa kutoka juu, kuzaliwa kwa Roho, Paulo anasema, pamoja na Yohana.

Mlihamishwa kutoka katika ufalme wa mamlaka ya giza na kuingia katika ufalme wa nuru. Ulihamishwa kutoka kifo hadi uzimani. Imewekwa kwa kila aina ya njia tofauti, iliyotolewa kutoka kwa utumwa wa ulimwengu kwa nguvu mbaya.

Kuna kila aina ya vipengele tofauti vya ukombozi huu. Lakini katika kila hali, dhana ni kwamba watu wanahama kutoka jimbo moja hadi jingine. Watu walipotea kisha wakapatikana.

Hiyo haimaanishi kwamba kila mtu anajua hasa kilichotokea. Namaanisha, ikiwa ulikulia katika nyumba ya Kikristo, unajua, huenda ilianza kukuarifu hatua kwa hatua. Huenda umekuwa ukiikubali tangu mapema sana.

Lakini kwa mtu kama mimi ambaye hakukulia katika nyumba ya Kikristo na akaongoka baadaye, yalikuwa mabadiliko makubwa sana na makubwa. Ninaweza kukupa tarehe ilipotokea na muda uliokadiriwa wa alasiri ilipotokea. Lakini suala kwa vyovyote vile ni kwamba Yesu ndiye Mwokozi na ndiye Mwokozi pekee.

Sasa, hilo lilikuwa jambo la kuudhi tu katika utamaduni huo kama ilivyo kwa watu wengi leo. Ilikuwa tayari kukera katika ulimwengu wa Wagiriki na Warumi. Watu wa Kiyahudi walichukuliwa kuwa wa kipekee na walidharauliwa sana kwa sababu walikuwa waamini Mungu mmoja.

Watu wengine kama, shida yako ni nini? Tunaabudu miungu yote, pamoja na yako. Hatuna shida na wewe kuwa na mungu. Kwa nini una shida na miungu yetu? Una shida gani? Wewe ni mkorofi sana.

Nao waliwadharau watu wengi, wakawadharau Wayahudi kwa ajili hiyo. Baadhi ya Mataifa wengine walisema, vema, unajua, wanamwabudu mungu mkuu zaidi. Hilo si wazo mbaya.

Lakini ni jinsi gani zaidi ilikuwa ya kipekee kusema Mungu huyu anafuatwa tu kupitia kwa Yesu? Kulikuwa na bei ambayo kanisa la mitume lilipaswa kulipa kwa hili. Na ikiwa tunataka kuwa kama wao, itabidi tuwe tayari kulipa bei hiyo leo pia. Katika tamaduni zinazosema, vizuri, hiyo ni mbaya sana kwako kuamini kuwa Mungu wako ndiye njia pekee.

Hatupaswi kuwa wakorofi kibinafsi. Hivi ndivyo tunavyoamini. Wakati huo huo, katika kuamini hili, tunahitaji kuwa na neema.

Kumbuka, Yesu aliwaambia Mafarisayo, sikuja kwa ajili ya wenye haki. Yesu alikula pamoja na wenye dhambi. Aliwafikia wale waliokuwa nje, waliotengwa, waliojua kuwa wamepotea, na wale waliojua hitaji lao.

Akawafikia. Na hatufikii watu kutoka kwa cheo cha juu kama vile, sisi tumeokolewa na wewe hujaokoka, kwa sababu tuliokolewa kabisa kwa neema. Na hivyo ndivyo Mungu anavyojitolea kuwafanyia wao pia.

Kwa hiyo, tunapowafikia watu, tunawafikia watu kama waliovunjika, na ambao wamekaribishwa na Mungu. Na tumepata jambo zuri sana ambalo tunataka kushiriki na watu wengine kwa sababu tunawajali. Lakini wakuu wa hekalu hawakuwa... Wasimamizi wa hekalu walikuwa wakifanya kazi kutoka kwenye nafasi ya mamlaka ili kujaribu kukandamiza ukweli.

Na walitarajia watu wajipange na kunyamaza waliposema wanyamaze. Kwa kawaida walipata njia yao kwa sababu wangeweza kutekeleza njia yao. Walikuwa na nguvu za kisiasa.

Hawakuwa wakitazamia kwamba Petro na Yohana wangewajibu kwa sababu walichukuliwa kuwa watu wasio na elimu. Huenda hilo lilimaanisha kwamba hawakuweza kusoma. Hawakuweza kuandika.

Kwa uchache, ina maana kwamba hawakuwa na aina ya mafunzo ya ufasaha wa hali ya juu, elimu ya Kigiriki na kadhalika ambayo makuhani wengi wa Masadukayo wangekuwa nayo. Lakini Petro na Yohana wakawajibu kwa ujasiri. Neno la Kigiriki hapo ni parousia.

Na watu wengi hapo zamani walimheshimu mtu ambaye angezungumza na parousia, ambayo ilikuwa aina ya ujasiri, ukweli. Hukuwa unabembeleza watu. Ulikuwa unazungumza ukweli kwa walio madarakani.

Hiyo haimaanishi kuwa tunazunguka kuwachokoza watu. Paulo alikuwa mwenye heshima sana kwa maofisa wa Kirumi na kadhalika. Lakini hapa kulikuwa na watu waliodai kusema kwa niaba ya Mungu.

Na walikuwa wakinyakua mamlaka halali ambayo ilikuwa ya mfalme wa kweli wa Israeli, Yesu Masihi. Na hivyo wanafunzi wakanena kwa uwazi sana. Wanatumwa mbali na tishio, ambalo kwa kawaida lilizingatiwa kuwa njia sahihi ya kuifanya.

Nao wanaenda kwa wale wanafunzi wengine, wale waamini wengine, ambao idadi yao ni kubwa sana sasa. Sasa, si waongofu wote kutoka siku ya Pentekoste bado wako pale, kwa sababu kumbuka, baadhi yao ni Wayahudi wa Diaspora pengine wakizuru kwa ajili ya sikukuu. Wengine ni Wayahudi wa Diaspora ambao tayari wanaishi Yerusalemu.

Lakini pia kumbuka kwamba idadi ya wanafunzi imekuwa ikiongezeka kupitia ushuhuda wa kanisa kabla haijafikia hatua hii. Kwa hiyo, kuna watu wengi pamoja. Wangeweza kukusanyika hekaluni.

Ikiwa kweli ni kundi zima, basi huu unaweza kuwa mkutano wa hadhara. Lakini kwa vyovyote vile, wanarudi nyuma na kuinua sauti zao katika sala kwa sauti moja, kwa nia moja. Haimaanishi kwamba wote kwa wakati mmoja waliomba maombi sawa kabisa.

Hii haikuwa sala ya kiliturujia ambayo kila mtu alijua. Hili lilikuwa ni maombi ya hiari kwa ajili ya tukio hilo, ingawa watu wangejua baadhi ya maneno kutoka katika Zaburi za Mungu aliyeumba mbingu na dunia na bahari, kwa mfano, ambayo pia inatumiwa baadaye katika Matendo ya Mitume, hata kuwahubiria Mataifa ambao hawakujua kwamba hiyo ilitoka katika Maandiko. Lakini wanaporudi na kuwakusanya waumini kwa maombi na kuongoza katika maombi haya, wanasema kwamba mataifa yamekusanyika pamoja dhidi ya Bwana na dhidi ya mpakwa mafuta wake.

Zaburi ya 2, ambayo ilieleweka katika kipindi hiki kuwa ya kimasiya. Inazungumzia ukoo wa Daudi na hatimaye mufano wa ukoo wa Daudi, ule ambao urejesho ungekuja, ambaye kwa wakati huu anaeleweka kuwa Masihi aliyeahidiwa. Masihi, Mashiakhi kwa Kiebrania, ina maana ya mpakwa mafuta.

Watu wengi walitiwa mafuta katika Agano la Kale, lakini Wayahudi katika kipindi hiki walipozungumza juu ya mpakwa mafuta, walikuwa wakifikiria juu ya mfalme aliyetiwa mafuta. Vitabu vya Kukunjwa vya Bahari ya Chumvi vinazungumza juu ya mfalme mtiwa-mafuta na kuhani aliyetiwa mafuta, lakini mfalme aliyetiwa mafuta alikuwa vile Wayahudi wengine walifikiri juu ya Masihi huyo, mwana wa Daudi. Kwa hiyo, mwana wa Daudi, wengine walikuwa wamekusanyika dhidi yake na hivyo wakataja aina ya viongozi waliokuwa wamekusanyika dhidi yake, Pilato na hawa makuhani wakuu.

Lakini Bwana angewaibisha adui zake na hivyo wanamsifu Mungu na wanasali kwamba Mungu ataendelea kuwapa ujasiri, parousia, aina ile ile ya ujasiri waliokuwa nao hapo awali, na kwamba ataendelea kunyoosha mkono wake kuponya, ili ishara na maajabu yafanyike kwa jina la mtumishi wake mtakatifu, Yesu. Mtumishi Yesu ambaye ametajwa hivi punde, mtumishi anayeteseka katika Matendo sura ya tatu, ambapo alihubiri kwa urefu, lakini tuna muhtasari wa hotuba hiyo. Kwa maneno mengine, kile ambacho kilikuwa kimetoka tu kutukia wakati mtu huyu alipokuwa ameponywa, na kwa sababu mtu huyo alikuwa pale katika mahakama ya Sanhedrini, hawakuweza kusema lolote ambalo halijatukia kwa sababu ni wazi lilikuwa limetukia.

Kila mtu alijua kwamba mtu huyu hakuwa na uwezo wa kutembea na sasa alikuwa na uwezo wa kutembea, kutembea na kuruka-ruka na kumsifu Mungu, kwa kweli. Kwa hiyo, walikuwa wakiomba zaidi ya mambo hayo. Kwa hiyo, wangekuwa na nafasi nyingi zaidi za kuhubiri hadharani.

Hawataki kunyamazishwa. Wanataka kuendelea kuwa wajasiri na kuendelea kusema na kumwamini Mungu aendeleo kufanya kazi kupitia wao. Na kwa hiyo, Mungu anajibu maombi na katika 431 inasema mahali palitikisika ambapo walikuwa wamekusanyika.

Wote wakajazwa na Roho Mtakatifu na kusema neno la Mungu kwa ujasiri. Kumbuka, sio pekee, lakini hasa nguvu za Roho na uvuvio katika Luka-Mdo. Unaweza kuiona tayari na Zekaria katika Luka sura ya kwanza, Yohana Mbatizaji akijazwa na Roho tangu tumboni mwa mama yake, na kadhalika.

Roho alihusishwa hasa na unabii au kuzungumza kwa niaba ya Mungu. Na kwa hivyo watazungumza neno la Mungu kwa ujasiri. Wataendelea kunena kwa ajili ya Mungu, kunena ujumbe wake.

Wakati mwingine inahusishwa pia na aina nyingine za matendo ya kinabii kama miujiza na wakati mwingine mara kwa mara na mambo mengine, lakini hasa kwa kuweza kuzungumza kwa niaba ya Mungu. Lugha ya kujaza inaonekana kuhusishwa na hilo pia. Unaweza kufikiria katika Luka sura ya nne kwa njia mbaya wakati umati ulipojaa hasira na kutenda dhidi ya Yesu.

Lakini hapa wana uamsho unaoendelea. Roho inamiminwa. Mahali pametikiswa.

Inapendeza sana. Hatutarajii hilo kutokea mara nyingi sana, lakini inaripotiwa wakati mwingine katika baadhi ya uamsho katika historia. Mungu anafanya baadhi ya mambo haya tena.

Kulikuwa na uamsho wa karne ya 20, uamsho wa katikati ya karne ya 20 huko Hebrides, hasa uamsho wa Presbyterian. Na Roho iliposhuka hapo awali, mahali pale palitikisika. Watu walihisi nyumba zikitikisika katika maeneo zaidi ya moja.

Lakini kwa vyovyote vile, Roho alipomiminwa, ufufuo uliofuata ambao umefafanuliwa katika mistari ya 32 hadi 37, inapendeza kwa sababu hii inazungumza hasa juu ya wao kushiriki mali, kutoa kwa wale walio na mahitaji, kuuza chochote walichokuwa nacho wakati watu walikuwa na mahitaji. Jambo lile lile na Matendo 2:44 na 45. Kwa hiyo hii ni kali.

Kuna baadhi ya watu leo wanataka kusema juu ya Roho kwa maneno tu ya nguvu ambayo Roho anatupa ili kupata vitu. Lakini kwa kweli, katika Matendo, Roho anaingia ndani zaidi ya hapo. Roho hutubadilisha kutoka ndani ili tumtumikie Mungu kwa furaha, hivyo tunajitolea kwa Mungu na kwa kila mmoja wetu.

Kwa hivyo, tunatafuta kukidhi mahitaji ya kila mmoja wetu. Kulikuwa na watu wengi maskini sana huko Yerusalemu, na walitaka kuhakikisha kuwa kila mtu anatunzwa. Naam, tukiangalia baadhi ya mambo haya kwa undani zaidi, katika sura ya 4 na mstari wa 4, idadi ya waumini katika Yerusalemu, Petro alipokuwa akihubiri, ilifikia watu 5,000.

Hiyo haijumuishi wanawake na watoto. Sio kosa la Luka kwamba hana idadi kamili kwa sababu watu wakati huo mara nyingi walihesabiwa kwa idadi ya wanaume. Kwa hivyo, Luka anapaswa kutoa takwimu pekee ambayo anayo.

Ikiwa Petro na Yohana wako, kulingana na mahali wanahubiri, wanaweza kuwa wanahubiri kwenye mahakama ya wanadamu tu. Lakini kuna uwezekano wanahubiri zaidi ya hapo, nje ya mahakama ya Israeli. Wanahubiri si lazima katika ua wa nje, bali katika ua wa wanawake, ambao ni kabla ya kufika kwenye ua wa Israeli, na zaidi ya hapo palikuwa patakatifu pa makuhani.

Hakuna hata mmoja wao ambaye angeweza kwenda isipokuwa walikuwa Walawi. Kwa hiyo pengine wanawake wengi pia walikuwa wameamini, na watoto walikuwa wameamini. Wanaume 5,000, wacha tuseme, kwa ajili ya mabishano, ilikuwa kama watu 10,000 kwa ujumla walikuwa waamini huko Yerusalemu.

Sasa, katika mazingira mengi katika historia, kwa hakika wanawake wamezidi wanaume katika kanisa. Hiyo inaonekana kuwa hivyo katika karne ya kwanza, kufuatia kile kilichotokea na wewe ulikuwa na wanawake wengi zaidi waliogeukia Uyahudi kuliko wanaume. Sasa hilo lilikuwa dhahiri kwa sababu tohara ni chungu kwa wanaume na wanawake haikuwa lazima kutahiriwa.

Lakini hata miongoni mwa watu waliomcha Mungu, wanawake walikuwa wengi kuliko wanaume, kwa sababu katika jamii ya kale ya Mediterania, wanaume walikuwa na sababu za kijamii za kutobadili dini. Wangepoteza hadhi ya kijamii katika jamii, wakati haikuwa suala kubwa kwa wanawake. Huenda ndivyo ilivyokuwa au isiwe hivyo huko Yerusalemu.

Lakini hebu tuseme labda takriban waumini 10,000 huko Yerusalemu. Watu walikuwa wakisema, hili halingewezekana kwa sababu, tazama, wakazi wa Yerusalemu walikuwa karibu 25,000 tu katika kipindi hiki. Lakini makadirio mapya zaidi kulingana na akiolojia yameweka idadi ya watu pengine karibu na takriban 85,000.

Kwa hivyo, 10,000 ni idadi kubwa sana, lakini sio kama zaidi ya nusu ya idadi ya watu. Ni nini cha kufurahisha, ingawa, tunapolinganisha, labda wengi wa Mafarisayo walijikita katika Yerusalemu. Na kulikuwa tu, kulingana na Josephus, kamwe hakuna mtu wa kudharau idadi, kulikuwa na Mafarisayo 6,000 tu kwa pamoja.

Kulikuwa na Waessene wapatao 4,000 tu. Niwezavyo kukumbuka, yeye hawahesabii Masadukayo, lakini nadhani yangu ni kwamba hawangewazidi Mafarisayo. Wangekuwa wachache na labda wachache kuliko Waessene.

Kwa hiyo tayari hesabu ya waumini katika Yerusalemu inazidi pengine hesabu nzima ya Masadukayo. Baadhi ya watu wamesema, vema, takwimu hizi katika kitabu cha Matendo haziwezi kuwa halisi. Na hasa unapofika kwenye Matendo 21:20, ambapo inasema kwamba kulikuwa na makumi ya maelfu ya waumini katika Yudea.

Hiyo haiko Yerusalemu tu, ni Yudea, ambao wana bidii kwa sheria. Kwa hivyo, makumi ya maelfu ya waumini wa Yudea, hiyo ina maana kwa angalau 20,000 na labda zaidi ya hapo. Baadhi ya watu wamesema hilo haliwezekani kwa sababu wanahesabu, vema, unajua kama ukuaji ulikuwa thabiti hadi wakati wa Konstantino, usingeanza na watu wengi kama hawa waliokuwa Yerusalemu ambao walikuwa waumini.

Lakini ni nani anayesema kwamba ukuzi ulikuwa thabiti? Ukiangalia harakati mbalimbali za uamsho katika historia, mara nyingi katika uamsho wa awali, kuna kuenea kwa kiasi kikubwa. Kwa mfano, kule Marekani, kulikuwa na uamsho hapa, Uamsho Mkuu wa Pili, ambao kanisa la Methodisti huko Marekani lilifaidika sana. Wakati wa vuguvugu hilo, tangu wakati Francis Asbury alipofika hapa, tayari kulikuwa

na Wamethodisti, lakini tangu alipowasili hapa kutoka Uingereza na kuanza kuhubiri hadi wakati wa kifo chake, kanisa la Methodisti lilikua karibu mara 1,000.

Wabaptisti walikua mamia ya nyakati katika takriban kipindi kile kile. Na unatazama baadhi ya uamsho katika sehemu zingine, ufufuo wa Nias huko Indonesia, ukuaji mkubwa wa kanisa katika kipindi hicho. Naamini hiyo ilikuwa zaidi ya mara 100.

Unaangalia uamsho wa Kipentekoste mwanzoni mwa karne ya 20, kuanzia 1906. Sasa, kulikuwa na watu wengine ambao walikuwa, unajua, vizuri, hata wengine waliomba kwa lugha, lakini kulikuwa na watu wengine ambao walikuwa wapentekoste kabla ya hapo, na watu wengi walikuja katika harakati hii kutoka kwa harakati nyingine, harakati ya Utakatifu, na kadhalika. Lakini kuanzia 1906, ambapo vuguvugu lilianza, tunaweza kusema, lilienea haraka sana, hadi 2006, kuna makadirio, vema, makadirio haya hayajumuishi Wapentekoste wa kimadhehebu tu.

Pia ni pamoja na wale ambao wanatambuliwa kama charismatic, na kuna sababu za, vizuri, kuna sababu kwa nini watu wanatoa makadirio tofauti. Lakini tunaweza kuwa tunazungumza kuhusu watu nusu bilioni katika karne moja, au kama ni Wapentekoste wa kimadhehebu wa kawaida, angalau watu milioni mia kadhaa. Sasa, huo ni ukuaji wa ajabu.

Harakati za uamsho mara nyingi huanza na kasi ya ukuaji mkubwa, na hakuna sababu, kwa hivyo, kutilia shaka aina hizi za takwimu tulizo nazo katika Kitabu cha Matendo unapolinganisha ulinganifu wa kijamii leo. Vyovyote vile, katika sura ya 4 na mstari wa 6, Anasi anaitwa kuhani mkuu, ingawa rasmi Kayafa alikuwa wakati huo, wote wawili wanaitwa makuhani wakuu katika Luka sura ya 4. Katika sura ya 3 na mstari wa 2, kwa sababu tena, kuhani mkuu angeweza kutumiwa katika wingi katika kipindi hiki. Lakini wote wawili walikuwa washiriki wa familia ya ukuhani mkuu.

Wote wawili walitumia nguvu nyingi, na vyanzo vingine viliwaona vibaya. Nilizungumza kuhusu suala hili la kuchezea neno la Kigiriki la wokovu, sodzo na soteria, nomino cognate. Petro pia ananukuu hapa katika sura ya 4 na mstari wa 11, Zaburi 118, mstari wa 22, ambayo Yesu alikuwa ametaja nyuma katika Luka sura ya 20 na mstari wa 17.

Jiwe halisi la pembeni ambalo juu yake hekalu la kweli la Mungu litajengwa si kuanzishwa kwa hekalu, bali ni jiwe ambalo wajenzi wenyewe walilikataa, Yesu wa Nazareti. Inashangaza, hata mahali ambapo alikataliwa, mahali pa kusulubiwa kwake kulijengwa karibu na machimbo ya mawe. Kwa hivyo, kulikuwa na mawe mengi yaliyokataliwa huko kihalisi vile vile.

Kwa upande wa mamlaka ya Mungu badala ya uongozi, walipozungumza kwa ujasiri na wapinzani wao, mara nyingi wanafalsafa walikazia kumtii Mungu badala ya watu.

Socrates alijulikana kwa hilo. Na kwa hivyo baadhi ya lugha inayotumiwa wakati Peter anasema kitu kama hicho tena katika Sura ya 5 iko karibu kabisa na Socrates.

Lakini haimaanishi kwamba Petro na Yohana wangepaswa kujua hilo. Ingawa Masadukayo, walikuwa na fursa zaidi ya kupata elimu ya Kigiriki, pengine wangetambua udanganyifu ambao Petro hakukusudia. Lakini pia, aina hii ya ujasiri inaigwa na manabii wa Agano la Kale.

Nathani, wewe ndiye mtu huyo, Ee mfalme. Au Eliya, ambaye anakabiliana na Ahabu na hivyo Yezebeli. Au Yeremia, walikabiliana na wafalme.

Walikabiliana na mamlaka. Uria alifanya hivyo na aliuawa kishahidi, Yeremia Sura ya 26. Kumsifu Mungu katika uso wa mateso.

Kumbuka kile Yesu alisema katika Luka sura ya 6, buku la kwanza la Luka. Furahini, furahini wanapowaudhi wanapowaita manabii wa uongo maana ndivyo wazee wao walivyowatendea manabii waliokuwa kabla yenu. Paulo anafurahi vivyo hivyo.

Paulo na Sila, wanapopigwa katika Matendo sura ya 16 na mstari wa 25, wanamsifu Mungu usiku wa manane kama Zaburi 119 inavyozungumza. Wanamsifu Mungu usiku wa manane na wafungwa wengine wanawasikiliza. Na wanapomsifu Mungu, nini kinatokea? Naam, hapa katika Sura ya 4, mahali pametikiswa ambapo wamekusanyika.

Hapo katika sura ya 16, mstari wa 26, mahali hapa panatikisika pia. Wana tetemeko la ardhi halisi na vifungo vyao vimefunguliwa. Katika 4:24, wanaweza kuwa wanarudia Zaburi 146, mstari wa 6. Mungu aliyeumba mbingu, dunia, bahari na vyote vilivyomo.

Mstari wa 25 na 26, kama tulivyotaja, unarudia Zaburi 2, mstari wa 1 na 2, ambapo watiwa-mafuta wanahusu Masihi. Na katika mstari wa 28, Mungu, umeamua hili mapema. Kama vile katika Agano la Kale, Mungu anaweza hata kuwatumia waovu kutekeleza mpango wake mwenyewe.

Msalaba ulikuwa mpango wake. Watawala walikusudia mabaya, lakini Mungu alikusudia kuwa mema, kutumia lugha kwa Yusufu. Au unafikiri jinsi katika Isaya Sura ya 10, Ashuru ilikuwa fimbo ya hasira ya Mungu kuadibu ufalme wa kaskazini wa Israeli.

Lakini Mungu alipokwisha kuwatumia kwa sababu ya kiburi chao, wakifikiri kuwa wanafanya wao wenyewe, Mungu angewahukumu pia. Mungu anaweza kutumia hata waovu kama sehemu ya mpango wake ili kutimiza makusudi yake, ingawa hilo si kusudi lao. Mungu ana wake... Unaangalia ukuu wa Mungu, na kuna njia tofauti za kuutazama.

Njia yangu ya kuelewa ni kwamba Mungu ni mkuu sana hivi kwamba ana uwezo wa kutimiza mapenzi yake hata kwa kuwaruhusu watu kiasi cha kuchagua ili watu wawajibike kwa kile wanachofanya ndani ya nyanja. Lakini Mungu bado anatimiza makusudi hayo ya mwisho. Yeye anajua kimbele watakachofanya na kufanya mambo pamoja.

Hivyo ndivyo Mungu alivyo mkuu na mwenye nguvu. Wakati fulani, nilipitia Biblia nzima tu nikichukua maelezo juu ya mada hii, na nilistaajabishwa tu hasa na msisitizo wa enzi kuu ya Mungu kwa sababu hiyo ndiyo sehemu tunayohitaji kukabiliwa nayo zaidi kwa sababu hiyo ndiyo sehemu ambayo sisi, unajua, kuishi maisha yetu ya kawaida ya kila siku hatuzingatii. Lakini hakuna unywele mmoja wa vichwa vyetu unaoanguka mbali na mapenzi ya Mungu.

Watu wanaweza kutufanyia maovu, lakini hatimaye makusudi ya Mungu yatashinda kwa kanisa lake na milele kwa kila mmoja wetu. Maombi ya ujasiri. Baadhi ya watu katika Agano la Kale, walipoteswa, waliomba kulipiza kisasi.

2 Mambo ya Nyakati 24, Zaburi 137, na Yeremia 15. Lakini hapa maombi ni kwa ajili ya ujasiri na ishara, kama vile katika mstari wa 9 Mungu alitoa ujasiri. Kumbuka, katika Luka 11:13, Yesu aliahidi kwamba Mungu angewapa Roho Mtakatifu wale wanaomwomba.

Naam, hapa wanauliza. Hii hapa inakuja. Roho Mtakatifu hutoa ujasiri.

Na katika mstari wa 33, inasema mitume wanaendelea kutoa ushahidi kwa nguvu. Yamkini, kutokana na jinsi lugha hiyo inavyotumika, ina maana ishara zinaendelea kufanyika. Na kisha katika sehemu iliyobaki ya sura hii, tunayo mifano tofauti.

Tunaye Yusufu Barnaba, aliyeuza shamba. Hiyo haimaanishi, unajua, watu waliacha viatu vyao na joho zao na vitu kama hivyo lazima. Lakini aliua shamba na kuwapa mitume fedha hizo.

Mitume walikuwa na uangalizi juu ya zawadi kwa maskini. Ni bora zaidi ikiwa una mtu anayesimamia. Kwa hiyo, watu walikuwa wakichangia kazi hii.

Walijua kwamba mitume walikuwa watu wenye kutegemeka, watu watimilifu, watu wanaofuata mafundisho ya Yesu na kuishi kupatana na mafundisho ya Yesu. Kwa hiyo, Yesu alikuwa amefundisha mengi kuhusu kutunza maskini. Kwa hivyo, viongozi wanaweza kugawa pesa.

Hilo litakuja kuwa suala katika Sura ya 6 watakapofika mahali ambapo hawawezi kulitimiza vya kutosha na kulazimika kukasimu. Lakini kwa vyovyote vile, Yosefu ni mfano mzuri hapa. Yusufu anaitwa nao Barnaba.

Majina ya utani yalikuwa ya kawaida. Joseph lilikuwa jina la kawaida. Ulihitaji jina lingine la kwenda nalo ili kubainisha Yusufu huyu ni yupi.

Kwa hivyo, sio Joseph Barsabas, kwa mfano, ambaye labda alizaliwa siku ya Sabato. Ndiyo maana anaitwa Barsaba, mwana wa Sabato. Lakini hapa tunaye Yusufu Barnaba.

Naye ni Mlawi kutoka Kupro. Kulikuwa na jumuiya kubwa ya Wayahudi huko Kupro. Na katika Sura ya 11 na mstari wa 20, tutasoma kwamba Wayahudi wa Kupro na Wakirene walianza kueneza ujumbe kwa Mataifa.

Vema, unajua, walikuwa wamekaguliwa kutoka Yerusalemu. Huenda Barnaba alikuwa mmoja wao ambaye kwa mara ya kwanza alikuwa akieneza ujumbe huu kwa watu wa mataifa mengine, ingawa Luka atazingatia zaidi Paulo, labda kwa sababu Paulo ndiye chanzo chake kikuu pia. Lakini pia, kwamba Yusufu Barnaba alikuwa mtu wa hali ya juu, tunaweza kukusanya kutokana na kitu ambacho Luka hatuambii.

Kwa sababu Marko alikuwa binamu yake au mtu wa ukoo wake, twasoma katika Wakolosai sura ya 4. Kwa hiyo, tunaposoma kuhusu nyumba ya mama ya Yohana Marko katika Matendo sura ya 12, mstari wa 12 na 13, ana mtumishi. Ana lango la nje. Labda hiyo inamaanisha kuwa anaishi katika jiji la juu.

Ana nyumba nzuri ya kufanya. Kwa hiyo, Yusufu ni Myahudi wa diaspora. Hapo awali, anatoka ughaibuni, lakini ni mmoja ambaye ana uwezo na anaishi Yerusalemu.

Lakini hii inalinganishwa na mfano mwingine. Katika 4:36 na 37, mfano mzuri ni Joseph Barnaba. Lakini katika 5:1 hadi 11, tuna mfano mbaya.

Na mfano huo ni mfano wa Anania na Safira. Hatujui mengi zaidi kibiblia kuwahusu, lakini tunajua kwamba Safira lilikuwa jina ambalo lilimaanisha uzuri. Ilikuwa kawaida sana kati ya wasomi wa makuhani.

Kwa hivyo, wanaume kwa kawaida hawakuoa juu yao kijamii katika suala la mali. Wakati mwingine walifanya, lakini si kawaida. Kwa hivyo, labda walikuwa na uwezo wa kufanya.

Sura ya 5 mistari ya 1 hadi 11 inatupa mfano mbaya wa watu ambao walisema wamejitolea kabisa, ambao walisema walikuwa sehemu ya uamsho huu, lakini ulikuwa juu juu tu. Ilikuwa ni kwa ajili ya kujifanya tu. Wakati wa uamsho, wakati watu wanajitoa kwa Mungu, hutaki kudanganya.

Unataka kuwa sehemu ya kitu halisi. Kwa hiyo, mitume wanapaswa kushughulikia dhambi kambini, na hapa tuna suala la hukumu. Na baadhi ya lugha hapa katika

Kigiriki inarudia tafsiri ya Kigiriki ya Yoshua sura ya 7 , ambapo tunasoma kuhusu Akani kutoka kabila la Yuda, ambaye alikuwa amejikeka baadhi ya nyara za Yeriko.

Hazikupaswa kuwekwa kwa ajili yako mwenyewe. Hivi vilikuwa vitu vitakatifu vilivyotengwa kwa ajili ya hem. Waliwekwa wakfu kwa uharibifu.

Walipaswa kuangamizwa kwa sababu walikuwa wamechafuliwa sana na dhambi ya Yeriko. Na kwa kujiweka haya, alileta hukumu juu ya jumuiya nzima. Wakati mwingine hatuchukulii dhambi kwa uzito sana leo.

Kwa mfano, katika 1 Wakorintho sura ya 11, ni karibu mstari wa 30. Paulo anasema, kwa sababu hiyo wako wengi kwenu walio dhaifu na walio wagonjwa, na wengine wamekufa, kwa sababu hawakuutambua ipasavyo mwili wa Kristo. Na hiyo inaonekana kuwa imezuia mtiririko wa bure wa karama za uponyaji miongoni mwao.

Na Paulo, unajua, hiyo sio sababu pekee ambayo watu wanaweza kuugua na kufa. Lakini jumuiya ilikuwa na dhambi katikati yake. Wakati mwingine vifungu katika Agano la Kale huzungumza juu ya kung'oa hiyo, kuiondoa dhambi hiyo.

1 Wakorintho 5 inatumia lugha kutoka Kumbukumbu la Torati kwa ajili ya kunyonga mwenye dhambi, kuondoa uovu katikati ya jumuiya. Kwa maana kanisa haliwaui watu, ni dhahiri, bali kwa ajili ya kumtoa mtu nje ya kanisa ambaye anafanya dhambi ya hadharani na inayojulikana. Katika kesi hii, katikati ya uamsho huu, ilikuwa hata dhambi ya kibinafsi.

Vema, ilikuwa hadharani, lakini haikujulikana kuwa ni dhambi. Hatua hiyo ilikuwa ya umma, lakini watu hawakujua. Lakini siku zote hatuchukulii dhambi kwa uzito.

Na tunataka baraka za Mungu kwa jamii. Matendo 5, mstari wa 1 hadi 4, Hati-kunjo za Bahari ya Chumvi, katika Hati-kunjo za Bahari ya Chumvi, waliwataka washiriki kugeuza mali zao baada ya kipindi cha majaribio. Pythagoreans, ambayo ni dhehebu la falsafa ya Ugiriki, pia waliwataka wanachama kukabidhi mali zao baada ya muda wa majaribio ili kuhakikisha kweli wanataka kujiunga na jamii.

Wakristo wa mapema, hata hivyo, hawakuwa na sheria. Ndiyo maana Petro anawaambia, Je! Ulifanya hivi kwa hiari. Kwa hiyo, Wakristo wa kwanza hawakuwa na sheria.

Inabidi utupe pesa zako zote. Inabidi utupe mali zako. Ilikuwa ni kwa sababu ya upendo.

Na hukumu ni kubwa zaidi hapa, si kwa sababu ya kile ambacho hawakutoa, lakini kwa sababu ya kujifanya kwao kujitolea. Wanafiki hawakuonekana wazuri sana katika

Injili ya Luka. Na haijalishi kama mnafiki ni wa madhehebu ya Mafarisayo au kama mnafiki anadai kuwa Mkristo.

Mungu hapendi wanafiki. Inaumiza uenezaji wa Injili. Kweli, Vitabu vya Kukunjwa vya Bahari ya Chumvi vilimtenga mkosaji kama huyo kwenye mlo wa jumuiya kwa mwaka mmoja.

Na hatimaye, kama wangekamatwa mara ya pili, wangetengwa kabisa na jumuiya. Kwa kawaida, hilo linaweza kuwa ndivyo kanisa lingefanya. Lakini katika kesi hii, wamekufa.

Kama vile wana wawili wa Haruni waliocheza na moto mtakatifu, na moto ukatoka na kuwaua. Wakati fulani Mungu huweka hukumu wakati watu wanachukulia kuwa najisi kile ambacho ni kitakatifu. Uamsho ni mtakatifu wakati Mungu anamimina Roho.

Na hatutaki kuidanganya. Tunataka kujisalimisha kwa kazi ya Roho katika nyakati hizo. Na tunamshukuru Mungu kwa hilo.

Lakini pia kuna bei ya uamsho, pia. Na utakatifu ni kitu ambacho ni muhimu wakati wa uamsho. Pia tunaona kwamba miujiza inaongezeka.

Walikuwa wameomba kwa ajili ya ujasiri. Waliomba kwamba Mungu aendelee kuponya. Na hilo hutokea.

Watu wanaogopa kujiunga na jumuiya kirahisi baada ya hili. Haimaanishi kwamba watu waliogopa kuwa waumini. Lakini waliogopa kuwa waamini na kujiunga na kanisa baada ya kusikia kile kilichowapata Anania na Safira kama hawangejitoe wenyewe kwa Kristo.

Hii, inasema, ilileta hofu juu ya watu. Sawa na wakati mtu aliuawa katika Agano la Kale. Kusudi lake lilikuwa kuwafanya watu waogope kutenda dhambi hii tena.

Sasa, miujiza inaongezeka zaidi ya tendo hili la hukumu. Miujiza mingi ni uponyaji. Watu huleta wagonjwa barabarani ili Petro akipita, labda akienda kwenye sala hekaluni, hata kivuli chake kiwaguse.

Watu walidhani kwamba kivuli kilikuwa kimefungwa kwa mtu. Ndio maana Wayahudi wengi walidhani kivuli chako kikigusa maiti au kivuli chako kikigusa kaburi, unakuwa najisi. Na kwa hivyo, hivi ndivyo watu walikuwa wanafikiria.

Lakini nguvu za Roho zilikuwa na nguvu sana kupitia kwa Petro hata watu walikuwa wakiguswa kupitia jambo hili. Kumbuka katika 2 Wafalme 13, naamini ni pale,

ambapo Elisha alikuwa mgonjwa wa ugonjwa ambao alikufa. Na bado alikuwa amejaa nguvu za Mungu hata walipotupa maiti juu ya mifupa yake, maiti ikafufuka.

Kumbuka Yesu katika Luka sura ya 8, mwanamke ananyoosha mkono na kugusa mavazi yake. Naye anasema, nilihisi nguvu zikinitoka. Katika Matendo sura ya 19, nguo zinachukuliwa kutoka kwa Paulo, na watu wanaponywa kimuujiza kupitia nguo hizo na mapepo yanatolewa kwa njia hiyo.

Hatuoni hii ikitokea kila wakati. Mara nyingi ni, unajua, wao wakisema kama vile Paulo alivyotambua kwamba mtu fulani ana imani ya kuponywa na kusema katika jina la Yesu upone na kadhalika. Lakini wakati fulani Roho wa Mungu alikuwa akimiminwa kwa namna ya ajabu sana hivi kwamba tunayo hata kwa kiwango hiki cha ukali.

Sasa, shida ambayo hii ilileta ni kwamba wakati una miujiza, watu wengi wana uwezekano mkubwa wa kuzingatia. Hiyo ni nzuri. Hiyo ina maana kwamba watu wengi watamgeukia Mungu.

Lakini pia inamaanisha watu ambao hawatamgeukia Mungu hawawezi kukupuuza pia. Na kwa hiyo, katika somo linalofuata, tutaona kwamba wanapata shida na Masadukayo tena.

Huyu ni Dk. Craig Keener katika mafundisho yake juu ya kitabu cha Matendo. Hiki ni kipindi cha 8 kuhusu Matendo sura ya tatu hadi ya tano.